

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь

_____ А.І.Жук
“ ___ ” _____ 2011 г.

Рэгістрацыйны № ТД-_____/тып.

СПЕЦІНСТРУМЕНТ
(віяланчэль)

Тыпавая вучэбная праграма
для вышэйшых навучальных устаноў
па напрамку спецыяльнасці

1– 17 03 01–01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка)

УЗГОДНЕНА

Намеснік аддзела навучальных
устаноў і работы з творчай
моладдзю Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь

_____ А.А.Мукалаў
“ ___ ” _____ 2011 г.

Старшыня вучэбна-метадычнага
аб'яднання па адукацыі ў галіне
культуры і мастацтваў

_____ Б.У.Святлоў
“ ___ ” _____ 2011 г.

УЗГОДНЕНА

Начальнік упраўлення вышэйшай і
сярэдняй спецыяльнай адукацыі
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь

_____ Ю.І.Міксюк
“ ___ ” _____ 2011 г.

Прарэктар па вучэбнай і
выхаваўчай рабоце Дзяржаўнай
установы адукацыі “Рэспубліканскі
інстытут вышэйшай школы”

_____ В.І.Шупляк
“ ___ ” _____ 2011 г.

Эксперт-нормакантралёр

_____ 2011 г.

Мінск 2011

СКЛАДАЛЬНІК:

Т.У. Дзейко, старшы выкладчык кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Кафедра народных інструментаў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя М.Танка”;

Н.В.Шпянёва, загадчык кафедры альты, віяланчэлі, кантрабаса ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі”, дацэнт.

Рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці тыпавой:

кафедрай мастацтва эстрады ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пракакол № 4 ад 2.11.2010 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пракакол № 3 ад 14.12.2010 г.);

секцыяй па спецыяльнасці 1–17 03 01 “Мастацтва эстрады” навукова-метадычнага савета па харэаграфіі і мастацтве эстрады Вучэбна-метадычнага аб’яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пракакол № 2 ад 16.12.2010 г.)

Адказны за рэдакцыю

Адказны за выпуск Т.У.Дзейко

Тлумачальная запіска

Тыпавая вучэбная праграма распрацавана для вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарта па спецыяльнасці 1-17 03 01 “Мастацтва эстрады (па напрамках)”.

У рамках гэтай дысцыпліны здзяйсняецца падрыхтоўка высокапрафесійных музыкантаў, якія могуць на сучасным узроўні ажыццяўляць выканаўчую і педагогічную дзейнасць.

Дысцыпліна “Спецінструмент (віяланчэль)” цесна ўзаемазвязана з такімі спецыяльнымі дысцыплінамі, як “Інструментальны ансамбль”, “Імпровізацыя на спецінструменце”, “Аркестравы клас”, “Інструментазнаўства, аранжыроўка і пераклад музычных твораў”, “Дырыжыраванне”, “Фартэпіяна”.

Мэта дысцыпліны – падрыхтоўка спецыялістаў да самастойнай, прафесійнай і музыкальна-асветніцкай дзейнасці, набыццё імі *ведаў і ўменняў* у сферы музычнага выканальніцтва і педагогікі.

Задачамі дысцыпліны з’яўляюцца:

- фарміраванне мастацкага густу, музыкальна-выканальніцкай культуры, творчай індывідуальнасці, інтарэса да выканальніцкіх традыцый;

- выхаванне творчай дысцыпліны, выканальніцкай волі, ініцыятыўнасці;

- набыццё ўмення рацыянальна арганізоўваць заняткі, самастойна засвойваць вучэбны матэрыял, фарміраваць асабісты рэпертуар;

- развіццё ўстойлівай базы навыкаў і ўменняў для вырашэння шырокага дыяпазону мастацкіх і тэхналагічных праблем, узнікаючых у працэсе творчай і педагогічнай дзейнасці.

Для ўдасканалення выканальніцкага мастацтва вучэбны рэпертуар павінен уключаць творы розных стыляў і напрамкаў акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі. Таксама кожны студэнт павінен вывучаць музычныя творы розных жанраў і форм, паліфанію.

Базай для спасціжэння тэхнічнай дасканаласці павінна з’яўляцца работа над інструктыўным матэрыялам (практыкаванні, гамы, эцюды). Пры выбары інструктыўнага матэрыялу належыць улічваць не толькі іх тэхнічнае прызначэнне, але і мастацкую значнасць. Вывучэнне эцюдаў можа прымаць розныя формы ў залежнасці ад характару вучэбных задач, напрыклад: выкарыстоўванне іх у плане азнаямлення, чытання нот з ліста, або непасрэдна канцэртнага выканання. Развіццю выканальніцкага майстэрства значна садзейнічае работа па набыццю навыкаў чытання з ліста, а таксама ансамблевага выканальніцтва.

Выканальніцкая практыка студэнта павінна ажыццяўляцца пастаянна і ўключаць у сябе не толькі залікі і экзамены, а таксама адкрытыя канцэрты.

Выкладанне дысцыпліны “Спецінструмент (віяланчэль)” грунтуецца на непарыўнай сувязі тэорыі з практыкай.

Працэс падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне мастацтва эстрады накіраваны на авалоданне студэнтамі *ведамі і ўменнямі*, якія дазваляць на высокім узроўні вырашаць прафесійныя задачы ў далейшай творчай і педагагічнай дзейнасці.

Выпускнік павінен *ведаць*:

- акустычныя і мастацкія магчымасці інструмента;
- прынцыпы і метады прафесійнага авалодвання выканальніцкай тэхнікай;
- прыкладныя аспекты выканальніцкай тэхнікі;
- метады дасягнення прафесійных задач;
- мастацка-вобразныя аспекты выканання твора;
- жанры, формы і стылі акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі;
- прынцыпы самастойнай работы над творам.

Выпускнік павінен *умець*:

- карыстацца акустычнымі і мастацкімі магчымасцямі інструмента;
- прафесійна валодаць выканальніцкай тэхнікай;
- арыентавацца ў стылявых напрамках сучаснай музычнай культуры і выконваць на прафесійным узроўні сольную праграму з твораў беларускіх, рускіх, заходнееўрапейскіх і амерыканскіх кампазітараў розных жанраў, формаў і стыляў;
- самастойна працаваць над творам у працэсе стварэння выканальніцкай інтэрпрэтацыі;
- чытаць ноты з ліста і транспанаваць твор у розныя танальнасці.

Асноўнымі метадамі (тэхналогіямі навучання), якія адказваюць мэтам вывучэння дадзенай дысцыпліны, з'яўляецца: метады праектаў, метады творчых майстэрняў, брыгадны метады, метады аналізу пэўных сітуацый, праблемны метады.

У адпаведнасці з тыповым вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны “Спецінструмент (віяланчэль)” адведзена ўсяго 730 г., з якіх 310 г. аўдыторныя (індывідуальныя) заняткі. Веды і практычныя навыкі студэнтаў рэкамендуецца кантраляваць у працэсе навучання ў форме залікаў і экзаменаў.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных (індывідуальных) гадзін
РАЗДЗЕЛ I. Агульныя элементы музычнага выканальніцтва	
<i>Уводзіны.</i>	2
<i>Тэма 1. Агульная і індывідуальная пастаноўка тэхнічнага апарату музыканта.</i>	8
<i>Тэма 2. Метр і рытм як элементы музычнага выканальніцтва.</i>	8
<i>Тэма 3. Дынаміка, тэмбр.</i>	6
<i>Тэма 4. Фразіроўка.</i>	6
<i>Тэма 5. Музычны сінтаксіс. Мелодыя.</i>	12
Раздзел II. Музыкальна-выканальніцкая тэхніка	
<i>Тэма 1. Гуказдабыванне.</i>	18
<i>Тэма 2. Інтанацыя.</i>	14
<i>Тэма 3. Вібрацыя як сродак музычнай выразнасці.</i>	12
<i>Тэма 4. Штрыхі: артыкуляцыя штрыхоў, размеркаванне смычка.</i>	26
<i>Тэма 5. Аплікатура і яе магчымасці.</i>	10
Раздзел III. Фарміраванне асноў выканальніцкага майстэрства і вучэбны рэпертуар	
<i>Тэма 1. Інструктыўны матэрыял (практыкаванні, гамы, эцюды.)</i>	20
<i>Тэма 2. Вывучэнне твораў малой формы.</i>	48
<i>Тэма 3. Вывучэнне твораў буйнай формы.</i>	58
<i>Тэма 4. Асаблівасці выканання: каноны музычных стыляў і жанраў.</i>	8
<i>Тэма 5. Тэхніка чытання нот з ліста</i>	8
<i>Тэма 6. Падрыхтоўка да эстраднага выступлення.</i>	8
Раздзел IV. Сучаснае музычнае мастацтва	
<i>Тэма 1. Складаючыя джазавай мелодыкі. Ладавая аснова.</i>	14
<i>Тэма 2. Сучасныя рытмічныя мадэлі.</i>	14
Раздзел VI. Навыкі ансамблевага выканальніцтва	10
Усяго	310

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны.

Задачы і мэты дысцыпліны. Састаўленне індывідуальных планаў для кожнага студэнта. Паслядоўнасць у выбары рэпертуару. Неабходнасць уключэння ў рэпертуар розных па змесце, форме і стылю твораў замежнай, рускай і беларускай музыкі. Развіццё ініцыятыўнасці, гнуткасці музыкальнага мыслення студэнтаў. Развіццё выканання кожнага музычнага твора на дастаткова высокім мастацкім узроўні, з пэўнай ступенню тэхнічнай дасканаласці, без скідак на няспеласць выканаўцы ці цяжкасць твора.

РАЗДЗЕЛ I. Агульныя элементы музычнага выканальніцтва

Тэма 1. Агульная і індывідуальная пастаноўка тэхнічнага апарату музыканта

Пастаноўка на інструменце: максімальная фізічная свабода, якая забяспечвае неабмежаваныя тэхнічныя магчымасці выканаўца, хуткасць рэакцыі, палёт фантазіі. Фізіялагічны камфорт, зручнасць пры выкананні музычнага твора і выкарыстанне шматлікіх тэхнічных сродкаў і прыёмаў ў кароткі прамежак часу без папярэдняй падрыхтоўкі. Варыянты пастаноўкі левай рукі. Ігра смычком і пічыката. Універсальнасць валодання смычком. Размеркаванне смычка, залежнасць размеркавання ад мастацкай задумы выканаўца.

Тэма 2. Метр і рытм як элементы музычнага выканальніцтва

Рытм галоўны элемент музычнага выканальніцтва. Паняцце метрарытму, валоданне ведамі як складаюцца рытмічныя малюнкi, асаблівасці іх выканання. У залежнасці ад эпохі, стылю - аднолькавыя рытмічныя малюнкi выконваюцца па рознаму. Абавязкова дакладна выконваць рытмічны малюнак. Суадносіны метрарытму і рытма. Выразны рытм – патрабаванні сольнага выканаўства.

Тэма 3. Дынаміка, тэмбр

Валоданне дынамікай ад “pp” да “ff”. Крэшчэнда, дымінуэнда. Сфарцэнда, “fp”. Дынаміка музычнага твора залежыць так сама ад стылю і можа быць рэльефнай, тэраснай і графічнай. Выкарыстанне інтанацыйных эфектаў для агучвання дынамічных ліній, для гарманічнай выразнасці. Тэмбр інструмента залежыць ад прыгажосці гуку, ад дакладнага інтанавання.

Тэма 4. Фразіроўка

Мелодыя, яе вядучае значэнне ў музычным творы, работа над ёй. Значэнне аналізу структуры музычнай фразы для правільнага чытання нотнага тэксту і раскрыцця зместу музычнага твора. Вызначэнне музычных фраз пры выкананні музычных твораў. Мастацкія сродкі фразіроўкі. Абавязковае захаванне

аўтарскіх указанняў у нотным тэксце як адна з асноў мастацтва інтэрпрэтацыі. Неразрыўная сувязь розных музычных знакаў з музычнай думкай – фразай.

Тэма 5. Музыкальны сінтаксіс. Мелодыя.

Агульныя паняцці і азначэнне мелодыі. Высотны і часавы бок мелодыі. Жанравыя якасці мелодыі. Паняцце “меладычная лінія” і “меладычны малюнак”, “музычная думка” і “музычны вобраз”. Інтанацыйная прырода ў музыцы. Тыпы інтанацый: эмацыянальнага складу (лірычныя, эпічныя, танцавальныя); музычна-паэтычнага сінтэзу (мелодыі, пранізаныя рытмаінтанацыямі, што адлюстроўваюць рысы музычнага жанру); мелодыі з перавагай распеўных музычна-моўных інтанацый. Агульнае паняцце аб музычным сінтаксісе. Характарыстыка перыяда. Значэнне закона метрычнай квадратнасці ў вызначэнні памеру перыяду і яго ўнутранай структуры.

Раздзел II. Музыкальна-выканальніцкая тэхніка

Тэма 1. Гуказдабыванне

Вядзенне смычка, правільны напрамак смычка, вугал вядзення смычка. Валоданне выпрацоўкай і размеркаваннем веса смычка ў залежнасці ад дынамікі і характару музычнага твора. Змены смычка, струн. Філіраванне гуку. Прыгажосць гуку. Пошук тэмбру інструмента ад дакладнага інтанавання.

Тэма 2. Інтанацыя

Інтанаванне на інструменце – пастаяннае развіццё слыху. Абсалютная дакладнасць інтанавання характарызуе пэўны выканальніцкі прыём. Імкнуща адхіляцца ад дакладнай інтанацыі ў кожнай ноце. Інтанаванне сярод групай нот.

Тэма 3. Вібрацыя як сродак музычнай выразнасці

Вібрацыя – выканальніцкі навык, мастацкі элемент ігры на інструменце. Уплыў вібрацыі на тэмбр, сілу і якасць гуку. Сувязь вібрацыі з эмацыянальнасцю выканання, тэмбрам і дынамікай гучання. Адпаведнасць характару вібрацыі зместу і стылю выконваемага музычнага твора. Тэмп і амплітуда вібрацыі, залежнасць ад розных выканальніцкіх задач. Віды вібрацыі: локцевая, кісцевая, змешаная. Асноўныя метады вывучэння вібрацыі. Амплітуда, частата, форма руху ў розных рэгістрах, пазіцыях. Значэнне свабоды і эластычнасці пальцаў левай рукі для развіцця вібрацыі.

Тэма 4. Штрыхі: артыкуляцыя штрыхоў, размеркаванне смычка.

Паняцце штрыха. Разнастайнасці штрыхоў. Азначэнне штрыхоў у нотнай запісы. Залежнасць жадаемага гучання ад правільнасці выканання

штрыхоў. Штрыхавыя магчымасці. Выкарыстанне штрыхоў у розных стылях, кірунках. Неабходнасць набыцця навыку правільнага выбару штрыхоў для кожнага стылю. Спецыфіка выканання пункцірных і камбінаваных штрыхоў. Класіфікацыя штрыхоў: ляжачыя, прыгучыя і рыкашэт. Дакладная характарыстыка штрыхоў (дэташэ, легата, стаката, спіката, саціе, мартэле) і іх злучэнняў. Засваенне найбольш важных прыёмаў гукавядзення: легата, дэташэ, марката, стаката, спіката. Выкананне ў розных тэмпах з агагічнымі зменамі. Паступовае, працяглае паскарэнне тэмпу і запавольванне яго. Рух смычка, змяненне руху у залежнасці ад змянення характару музыкі, дынамікі. Якасць гуку як вынік правільнага музычна-слыхавога ўяўлення і мэтазгоднай работы ўсіх частак правай рукі пры пастаянным слыхавым кантролі. Сродкі музычнай выразнасці. Уздзеянне смычка на струну, дасягненне натуральнасці гуку. Роля пастаноўкі і рухаў правай рукі пры гуказдабыванні, адчуванне вагі рукі як асновы гуказдабывання. Мышцы пляча – крыніца сілы. Роля перадплечча, кісці і пальцаў рукі ў карэкціроўцы рухаў смычка. Схема рухаў частак правай рукі пры вядзенні смычка. Асноўныя віды штрыхоў і іх значэнне як сродкаў музычна-мастацкай выразнасці. Тэхніка плаўных штрыхоў: дэташэ, легата; прынцыпы мастацкага выкарыстоўвання гэтых штрыхоў. Адрывістыя штрыхі: мартэле, стаката, тэхніка іх выканання. Прыгаючыя штрыхі: спіката, саціе, лятучае стаката, рыкашэт. Змешаныя штрыхі. Дэкламацыйна-выразная сутнасць штрыхоў.

Тэма 5. Аплікатура і яе магчымасці

Абсалютнае веданне грыфа, навыкі міжпазіцыйнай ігры. Свабоднае арыентаванне ва ўсіх танальнасцях у храматычнай паслядоўнасці. Адпаведнасць пастаноўкі кожнага пальца пэўнай ноце. Выпрацоўка рэфлексорнага ўспрымання гуку. Універсальнае размяшчэнне пальцаў на грыфе, што дазваляе без папярэдняй падрыхтоўкі выкананне максімальна магчымай колькасці гукаў. Аплікатурнае бачанне меладычнага матэрыялу. Развіццё навыкаў успрымання музычнай думкі як пэўнай камбінацыі пальцаў. Мысленне аплікатурнымі стандартамі, трэнінг на аўтаматызм выканання аплікатурных структур.

Раздзел III. Фарміраванне асноў выканальніцкага майстэрства і вучэбны рэпертуар

Тэма 1. Інструктыўны матэрыял (практыкаванні, гамы, эцюды.)

Работа над гамамі (арпеджыя, двайныя ноты), практыкаваннямі, эцюдамі – важнае звяно ў вучэбным працэсе. Спалучэнне іх мастацкай значнасці з мэтазгоднасцю вывучэння для развіцця тых або іншых выканальніцкіх навыкаў. У першую чаргу звярнуць увагу на атаку гуку, ён патрэбен быць як уверх смычком так і ўніз аднолькавым. Розныя формы вывучэння эцюдаў у залежнасці ад зместу і характару вучэбных задач. Ігра ў розных тэмпах, рознымі, камбінаванымі штрыхамі. Развіццё

тэхнікі левай рукі. Развіццё маторыкі, бегласці пальцаў левай рукі. Пераходы з адной пазіцыі ў другую. Давядзенне выканання эцюдаў да магчымай ступені закончанасці і выкарыстанне эцюдаў ў плане азнаямлення ці для чытання нот з ліста.

Тэма 2. Вывучэнне твораў малой формы

Малая форма: паліфанія, п'есы (хуткія і павольныя), капрысы. Цяжкасць выканання малой формы залежыць ад малога працягу часу. З первых нот трэба раскрыць сэнс і характар музычнага твора. Вызначэнне музычнай фразіроўкі, кульмінацыі твора. Дакладнае выкананне рытмічнага малюнка. Цэзура як сродак музычнай выразнасці. Філіраванне гуку.

Тэма 3. Вывучэнне твораў буйной формы

Да іх датычацца: варыяцыі, санаты (старынная), канцэрты. Правільнасць выканання твораў буйной формы залежыць ад шэрагу фактараў: стыль, эпоха, індывідуальны стыль кампазітара, адзінства формы, метрарытму, дынамічнага і рытмічнага адзінства, адзінства і разнастайнасць частак. Аплікатура, дынаміка, штрыхі, рытм, гук, музычна-мастацкая выразнасць. Асэнсаванне стылістыкі і формаўтвараючыя фактары, змест мастацкага вобраза і прыёмы выразнай артыкуляцыі.

Тэма 4. Асаблівасці выканання: каноны музычных стыляў і жанраў.

Агульныя прынцыпы музычнай эстэтыкі, іх прымяненне да інтэрпрэтацыі музычных твораў. Асаблівасці выканання музыкі эпох: барока, класіцызму, рамантызму, музыкі сучасных, беларускіх кампазітараў. Вывучэнне манеры пісьма, асаблівасцей формы, фактуры музычнага твора, яго прыналежнасці да таго або іншага жанру. Узнаўленне ў выканаўстве характэрных рысаў музычнага стылю. Многазначнасць паняцця “музычны стыль”. Нацыянальны каларыт. Спасціжэнне сутнасці самых розных мастацкіх напрамкаў, набыццё ўмення перадаваць іх характэрныя асаблівасці. Неабходнасць навучання ігры ў розных жанрах. Роля інтуіцыі ў выканальніцкім працэсе.

Тэма 5. Тэхніка чытання нот з ліста.

Чытанне нот з ліста як фактар, што развівае выканальніцкія навыкі. Умова паступовага ўскладнення чытаемага нотнага матэрыялу. Прынцыпы чыткі і іх значэнне для прафесійнага станаўлення музыканта.

Тэма 6. Падрыхтоўка да эстраднага выступлення.

Зразумеласць мастацкага зместу і мэты як неабходная ўмова падрыхтоўкі да эстраднага выступлення. Асаблівасці псіхалагічнага і фізіялагічнага стану

на эстрадзе. Эстраднае і перадэстраднае хваляванне, рэжым. “Эстрадны тонус”. Формы праяўлення хвалявання і метады яго пераадолення. Канцэнтрацыя творчай увагі на змесце і характары твора – сродак барацьбы з эстрадным хваляваннем.

Раздзел IV. Сучаснае музычнае мастацтва.

Тэма 1. Складаючыя джазавай мелодыкі. Ладавая аснова.

Гамападобныя рухі, арпеджыя. Важнасць мелодыі ў джазе. Джазавую мелодыку характарызуе манера гуказдабывання, атаку гука, акцэнтаванне долей, артыкуляцыя, “свінг”. Імпровізацыйная лінія ўключае гамападобныя пабудовы. Абпяванні. Храматызмы. Разуменне значнасці ведаў гармоніі. Альтэрацыя гукаў. Сэптакорды, нонакорды. Лады: лідзійскі, эалійскі, міксалідзійскі, дарыйскі, іянійскі і інш. Абзначэнне акордаў. Выкарыстанне для гэтых мэт літар, лічбаў, рымскіх лічбаў, арабскіх лічбаў і выкарыстанне знакаў “+”, “-”.

Тэма 2. Сучасныя рытмічныя мадэлі

Выкананне джазавай музыкі звязана з прысутнасцю асобага рытмічнага пачуцця, называемага свінгам. Свінг характарызуецца дадатковай энергіяй, дынамічным пад’ёмам, рухам на перад. “Блукаючыя акцэнты” – акцэнтаванне асобных нот. Сінкопы. Метрычныя суадносіны. Асаблівасці выканання блюза значацца ў мінорнай пентатоніцы. Прынцып слізгання. Блюзавыя стандарты.

Раздзел VI. Навыкі ансамблевага выканальніцтва

Творчая дысцыпліна, слыхавы самакантроль, узаемаразуменне, уменне слухаць і трактаваць сваю партыю як частку цэласнага музычнага вобраза – прынцыпы ансамблевага выканаўства. Адзінства тэмпу, штрыхоў, дынамікі, суадносін галасоў, чыткі з ліста, раскрыцця ідэйна-мастацкай задумы выконнаемага твора. Прынцып паступовасці і паслядоўнасці навучання ансамблеваму выканаўству.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА**ЛІТАРАТУРА***Асноўная*

1. *Беккер, Х., Ринар, Д.* Техника и искусство игры на виолончели / Х. Беккер, Д. Ринар Д. – Л.: Музгиз, 1978. – 220 с.
2. *Броун, А.В.* Очерки по методике игры на виолончели / А.В. Броун. – М.: Музыка, 1960. – 112 с.
3. *Гинзбург, Л.С.* О работе над музыкальным произведением / Л.С. Гинзбург. – М.: Музыка, 1981. – 73 – 84 с.
4. *Давыдов, К.Ю.* Школа игры на виолончели / К.Ю. Давыдов. – М.: Музыка, 1988. – 125 с.
5. *Капилов, А.* Скрипка белорусская / А.Л.Капилов. – Мн.: Беларусь, 1982. – 92 с.
6. *Кэмбел, Д.* Эффект Моцарта / Д. Кэмбел. – Минск: Попури, - 1999. – 320 с.
7. *Мордеровский, Л.Н.* Школа игры на виолончели / Л.Н. Мордеровский. – Л.: Музгиз, 1974. – 260 с.
8. *Панасье, Ю.* История подлинного джаза / Ю. Панасье. – Л.: Музгиз, 1980. – 320 с.
9. *Сапожников, А.Н.* Школа игры на виолончели / А.Н. Сапожников. – М.: Музыка, 1982. – 87 с.
10. *Сахарова, В.В.* Художественная интерпретация музыкального произведения в контексте исполнительского искусства / В.В. Сахарова. – Научные труды Бел.гос. академии музыки, вып.14, 2007. – 49-62с.
11. *Сергиенко, Р.А.* Исполнительская интерпретация музыкального произведения / Р.И. Сергиенко. – Мн.: Беларуская академия музыкі, 1992. – 23 – 29 с.
12. *Струве, Б.Я.* Вибрация как исполнительский навык игры на смычковых инструментах / Б.Струве. – Л.: Музыка, 1983. – 85 с.
13. *Щербаков, Н.С.* Жизнь в музыке А.П. Стогорского / Н.С. Щербаков. – Мн.: БелДИПК, 2002. – 170 с.
14. *Янкелевич, Ю.* Педагогическое наследие / Ю.Янкелевич. – М.: Музыка, 1986. – 317 с.
15. *Яншинов, А.С.* Техника смычка / А.С. Яншинов. – М.: Музыка, 1933. – 41 – 64 с.

Дадатковая

1. *Гинзбург, Л.С.* К.Ю. Давыдов / Л.С. Гинзбург. – Л.: Музгиз, 1968. – 111 – 202 с.
2. *Казальс, П.* Автобиография / П. Казальс. – М.: Советский композитор, 1976. – 340 с.
3. *Козолупова, Г.С.* С.М. Козолупов / Г.С. Козолупова. – М.: Музыка, 1974. – 420 с.
4. *Нейгауз, Г.* Об искусстве фортепьянной игры / М.: Музыка, 1969. – 320 с.
5. *Ширинский, А.* Штриховая техника скрипача / Л.: Музгиз, 1979. – 56 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

КРЫТЭРЫП АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

1(адзін) Адмова ад выканання праграмы, адсутнасць прырашчэння ведаў і кампетэнтнасці ў рамках адукацыйнага стандарту.

2(два) Фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту; веды асобных музычна-выканальніцкіх крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай дысцыпліны; няўменне выкарыстаць музычную тэрміналогію дысцыпліны; наяўнасць ў выкананні праграмы грубых і лагічных памылак; пасіўнасць на занятках, нізкі ўзровень культуры выканання музычных твораў.

3(тры) Нядосыць поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; выкананне музычных твораў з істотнымі і лагічнымі памылкамі; слабае валоданне тэхнічнымі сродкамі і штрыхамі ў музычных творах розных стылявых напрамкаў, пасіўнасць на занятках, нізкі ўзровень музычнай культуры выканання ігры на інструменце.

4(чатыры) Дастатковы аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; засваенне асноўнай музычнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; лагічнае выкананне музычнай праграмы, без істотных памылак; валоданне агульнымі элементамі музычнага выканаўства на інструменце; валоданне музыкальна-выканальніцкай тэхнікай ігры на інструменце; не дакладнае інтанаванне, гуказдабыванне, вібрацыя, размеркаванне смычка; дапушчальны ўзровень выканальніцкай культуры ігры на інструменце.

5(пяць) Дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; валоданне агульнымі элементамі музычнага выканаўства на струнных інструментах; лагічнае мысленне музычнай формы; выкарыстоўванне шматлікіх тэхнічных сродкаў і прыёмаў; выкарыстанне ўніверсальных смычковых прэмаў; не дастатковая гнуткасць музычнага мыслення; не дакладнае інтанаванне, гуказдабыванне, вібрацыя, размеркаванне смычка; добры ўзровень выканальніцкай музычнай культуры ігры на інструменце.

6(шэсць) Досыць поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; прысутнасць комплекса музычных здольнасцей (інтанаванне, дакладны рытм, штрыхі, гуказдабыванне, музычнае пачуццё); досыць свабоднае валоданне інструментам, музычнае мысленне, музыкальны густ; здольнасць самастойна ўкараніць тыпавыя рашэнні ў рамках вучэбнай праграмы; не дасканалыя сродкі выразнасці рэалізацыі мастацкай задумы аўтара.

7(сем) Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды ў мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрстве ігры на струнных інструментах; наяўнасць комплекса музычных здольнасцей (інтанаванне, дакладны рытм, штрыхі, гуказдабыванне, музычнае пачуццё); свабоднае валоданне музыкальна-выканальніцкай тэхнікай ігры на інструменце; засваенне асноўнай і дадатковай музычнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмы дысцыпліны; высокі ўзровень музычнай культуры выканання праграмы.

8(восем) Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; наяўнасць комплекса музычных здольнасцей (дакладнае інтанаванне, адчуванне рытму, і г.д.); свабоднае валоданне тэхнічнымі сродкамі і штрыхамі ў музычных творах розных стылявых напрамкаў; здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў рамках вучэбнай праграмы; засваенне асноўнай і дадатковай музычнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмы дысцыпліны; актыўная самастойная праца і сістэматычны ўдзел ў розных канцэртных мерапрыемствах; высокі музычна-мастацкі густ выканання

9(дзесяць) Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды ў мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрстве ігры на інструменце; наяўнасць музычных здольнасцей (дасканалае інтанаванне, артыкуляцыя штрыхоў, рытмічных узораў, баланс гучання, і г.д.); наяўнасць мабілізацыі ўвагі, канцэнтрацыі творчых сіл, сваіх адносін да выканання, інтэрпрэтацыі, адчуванне асноўнага музычнага вобраза, мастацкі густ; актыўная самастойная праца і сістэматычны удзел у канцэртах.

10(дзесяць) Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды ў мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрстве ігры на інструменце; бездакорнае выкананне праграмы; інтэрпрэтацыя музычнага твора, адчуванне асноўнага музычнага вобраза, мастацкі густ, дасканалае інтанаванне, асэнсаваны рытм, баланс гучання, дынаміка, тэмп; поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай музычнай літаратуры ў рамках вучэбнай праграмы; здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы пры выкананні музычных твораў; ужыццяўленне спецыфікі ігры на элетраінструментах; удзел у канцэртах, фестывалях, конкурсах.

**ПЕРАЛІК РЕКАМЕНДАВАНЫХ
СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ**

- тэматыка адкрытых урокаў;
- тэставыя заданні;
- тыпавыя заданні;
- тэсты па асобным тэмам;
- вуснае апытанне ў час заняткаў;
- выступленне студэнтаў у тэматычных канцэртах;
- экзамен;
- дзяржаўны экзамен.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ